

**ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ
В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ**

Кочерга М.М., к.с.-г.н., с.н.с.,

*ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
НАН України», м. Київ, Україна*

Серед пріоритетів сталого розвитку України об'єктивно постає необхідність збалансованого функціонування аграрного сектора економіки, яке є неможливим без раціонального використання та збереження земельно-ресурсного потенціалу. Обмеження негативного впливу сільськогосподарських підприємств на стан земельних ресурсів потребує формування відповідної ефективної системи екологічного контролю та аналізу. Вирішальне значення у розв'язанні даної проблеми належить науково обґрунтованому механізму екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування [1, 2]. Вибір оптимального варіанту проведення екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування є досить складним завданням, яке обумовлюється метою екологічного аудиту сільськогосподарської діяльності, пов'язаної з використанням земельних ресурсів.

Для реалізації цілей і завдань екологічного аудиту необхідно використовувати поєднання законодавчо-нормативних актів, норм і правил, стандартів стосовно кожного об'єкту. Необхідна інформаційна база також може бути отримана при екологічному обстеженні (відбір зразків, аналіз зразків), або при натурному огляді, із статистичних даних, на основі аналізу моніторингових (кадастрових) показників. Джерелами інформації є початкові дані державного обліку земель (форми статистичної звітності, дані агрохімічного та санітарного обстеження тощо). Вхідна інформація системи екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування може міститися також в документації підприємства.

При проведенні екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування доцільно врахувати рівень залежності економічної ефективності підприємства від екологічного стану сільськогосподарського землекористування, яку на наш погляд можливо розраховувати на основі

показника еластичності – взаємозалежності економічної доданої вартості сільськогосподарських підприємств та інтегрального показника екологічного стану земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Інтегральний показник екологічного стану земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств, на нашу думку, повинен враховувати основні складові: агроекологічний потенціал ґрунтів і управлінську основу потенційної еколого-економічної результативності сільськогосподарського землекористування. Для передбачення вагомості впливу окремих факторів на екологічний стан сільськогосподарського землекористування необхідно визначити вагові коефіцієнти з якими показники будуть враховуватися під час розрахунку інтегрального показника. На наш погляд, найбільш доцільним для такого розрахунку є визначення ваг за результатами експертних оцінок.

Розрахунок приведених зважених комплексних показників дозволить розрахувати інтегральний показник потенційної еколого-економічної результативності сільськогосподарського землекористування зокрема та екологічного стану сільськогосподарського землекористування в цілому. Отримані дані доцільно використовувати при проведенні внутрішнього та зовнішнього екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування, що в свою чергу полегшуватиме порівняльний еколого-економічний аналіз сільськогосподарських підприємств.

Конкретне значення інтегрального показника (або комплексних показників, що характеризують окремі аспекти еколого-економічної результативності сільськогосподарського землекористування) визначають ранг конкретного сільськогосподарського підприємства на єдиній шкалі.

Оскільки екологічний аудит є інструментом механізму сталого розвитку як підприємств, так і країни в цілому, то ми вважаємо за доцільне при проведенні екологічного аудиту на сільськогосподарському підприємстві та побудові екологічного рейтингу враховувати не тільки фактичний агроекологічний потенціал ґрунтів, а й потенційний вплив діяльності сільськогосподарського підприємства на земельні ресурси самого підприємства і зони впливу підприємства.

Для цього необхідно при проведенні екологічного аудиту та побудові екологічного рейтингу обов'язково визначати рівень екологізації сільськогосподарського землекористування, наявність екологічного менеджменту земельних ресурсів підприємства, аудит потенційної екологічної відповідальності тощо [3]. На основі результатів проведеного анкетного

опитування керівного персоналу сільськогосподарських підприємств нами сформовано інформаційну основу оцінки інтегрального показника екологічного стану сільськогосподарського землекористування, який є базою для проведення екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування.

Запропоновані рекомендації з проведення екологічного аудиту землекористування в сільському господарстві стають передумовою порівняльного аналізу отриманих показників з показниками сільськогосподарських підприємств конкурентів, з підприємствами лідерами в галузі, у порівнянні з показниками минулих років, тощо. З огляду на природу інтегрального показника ми вважаємо обґрунтованим його використання в економічному прогнозуванні екологічного розвитку сільськогосподарського землекористування.

Список літератури:

1. Рибак В.В. Екологічний аудит антропогенного впливу на земельні ресурси / В.В. Рибак // Вісник НУВГП: зб. наук. пр. Нац. ун-ту водного госп. та природкор. Серія: Сільськогосподарські науки. – Рівне: НУВГП, 2006. – Вип. 4 (36). – Ч. 1. – С. 15–22.

2. Пізняк Т.І. Організаційно-економічний механізм формування системи екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування / Т.І. Пізняк // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. – 2007. - № 2 (23). – С. 144-149.

3. Пізняк Т.І. Аналіз перспектив застосування процедури екоаудиту на сільськогосподарських підприємствах / Т.І. Пізняк // Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка. – 2006. - №1. – С. 125-132.

КОНВЕНЦИЯ О ТРАНСГРАНИЧНОМ ЗАГРЯЗНЕНИИ ВОЗДУХА НА БОЛЬШИЕ РАССТОЯНИЯ: ПОЗИЦИЯ УКРАИНЫ

*Найчук Е.А., аспирант кафедры управления,
Сумский государственный университет, г. Сумы, Украина*

Обострение экологической ситуации требует от каждого государства принять меры, чтобы деятельность, которая ведется на ее территории, не был причиной ухудшения окружающей среды других государств или регионов.